

HORIZONT 2023/16

Migrációkutató Intézet

**Sayfo Omar: A „magyar modell” – A vendégmunkások jönnek,
dolgoznak, majd hazamennek**

2023. 11. 21.

Sayfo Omar: A „magyar modell” – A vendégmunkások jönnek, dolgoznak, majd hazamennek

BEVEZETÉS

A parlament elé került *A harmadik országbeli állampolgárok bentazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról* szóló törvényjavaslat, mely a vendégmunkások magyarországi foglalkoztatását hivatott szabályozni.¹ Ezzel megszületett Európa legszigorúbb vendégmunkás törvényének tervezete, mely úgy hivatott orvosolni a stratégiai gazdasági ágazatokban jelenlévő munkaerőhiányt, hogy közben garanciákkal akadályozza meg, hogy az Európán kívül országokból érkező munkavállalók egyéb jogcímen Magyarországon maradhassanak szerződésük lejártá után.

Az elmúlt évtizedek során a világon két meghatározó modell volt érvényben a vendégmunkások vonatkozásában. Az egyiket a nyugat-európai országokban, a 1960-as években kezdődő programok jelentették, melyek nyomán később a dolgozók letelepedtek, családgyesítések keretében maguk után hozták hozzátartozóikat, végül állampolgárságot kaptak. Az egykor gazdasági okokból szükségszerű programok így máig megoldatlan politikai és társadalmi problémákhoz vezettek, még úgy is, hogy az így odakerült külföldiek társadalmon belüli aránya jellemzően 5% körül mozog. A másik gyakorlatot az Öböl-menti arab országok honosították meg, akik szintén az 1960-as években kezdtek tömegével fogadni külföldi munkavállalókat. Bár ezekben az országokban a külföldiek száma mára jócskán meghaladja az „öshonos” lakosságét, jelenlétük nem jelent kihívást a befogadó országok kultúrájára és társadalmára. Ennek

ABSZTRAKT

Nemcsak európai, de nemzetközi viszonylatban is példátlanul szigorú törvénytervezet került a parlament elé az Európán kívülről érkező vendégmunkások beutaztatásának és alkalmazásának a szabályozására. A jogalkotók garanciák sorával szavatolják, hogy a dolgozók munkaszerződésük lejártát követően ne maradhassanak egyéb jogcímen hazánkban, és ne hozhassák maguk után családjaikat sem. A jogszabály tehát - miközben az európai normákkal összhangban - garantálja a munkások emberi jogait, számos ponton még az Arab-öböl országainál is szigorúbb gyakorlatot vezet be.

¹ A TÖRVÉNYTERVEZET SZÖVEGE AZ ALÁBBI LINKEN ÉRHTŐ EL:
[HTTPS://WWW.PARLAMENT.HU/IROM42/06079/06079.PDF](https://www.parlament.hu/irom42/06079/06079.pdf)

egyszerű oka, hogy a kormányok következetesen nemet mondanak a vendégmunkások honosítására, így azok egyszerűen nem válhattak politikai tényezővé.

De milyen mintát követ az új magyar szabályozás? Kinyílhat-e a kapu a tömeges migráció előtt? Veszélyt jelent-e a vendégmunkások érkezése a magyar társadalom szerkezetére és domináns kultúrájára nézve? A Migrációkutató Intézet elemzése a korábbi európai és a máig érvényes arab gyakorlatok tükrében vizsgálja az új magyar törvénytervezetet. Előbb áttekintjük, hogy miként vezettek a nyugat-európai vendégmunkás programok mára akuttá vált politikai és társadalmi problémákhoz, majd megvizsgáljuk az arab példát, végül pedig a magyar jogszabály passzusait áttekintve elemezzük, hogy miként viszonyul az új törvény a fenti gyakorlatokhoz és mit vetít ez előre a jövőre nézve.

VENDÉGMUNKÁSOK MAGYARORSZÁGON

A magyar kormány 2023 első felében kezdte meg a vendégmunkások hazai foglalkoztatását szabályozó jogi keretrendszer kidolgozását a stratégiai gazdasági ágazatot egyre inkább sújtó munkaerőhiány orvoslása céljából. Ahogy ugyanis az akkori tervezethez mellékelt hatásvizsgálati lap megállapította: „*A beruházások működőképességének fenntartásához nélkülözhetetlen a szükséges munkaerő rendelkezésre állása, de az esetlegesen rendelkezésre álló munkaerő lokálisan szétszórt, vagy képzettség tekintetében nem megfelelő.*” Ebből kifolyólag – folytatódik a magyarázat – „*a mobilitási problémák kezelése, az átképzések megvalósítása mellett szükséges ideiglenes jelleggel a beruházások fenntarthatóság, a versenyképesség megőrzése érdekében a vendégmunkások foglalkoztatása*”.²

A külföldi munkaerő alkalmazásának gondolata nem új hazánkban. Magyarországon 2016-ban indult meg a külföldi dolgozók nagyszámú behozatala, akkor még elsősorban Szerbiából és Ukrajnából. A hazai bérspirál lassulása és az orosz-ukrán háború miatt – mely nyomán az ukránok immár az EU valamennyi országában vállalhatnak munkát – azonban jelentősen lecsökkent a két országból érkező dolgozók száma.

Magyarországon ma hozzávetőleg 110 ezer külföldi munkavállaló dolgozik, akiknek többsége az Európai Unióból érkezett. Noha a munkaerőpiac igényeit figyelembe véve a kormány 20 ezer fős keretszámot jelölt ki a harmadik országból érkezők esetében, ez egyelőre még nincs kihasználva. Becslések szerint azonban 2024 év végéig több tízezer újabb vendégmunkás érkezésére lehet szükség.³ Jelenleg 17 nem uniós országból érkeznek fizikai munkások, köztük a Fülöp-szigetekről, Indonéziából, Vietnámból, Mongóliából, Kazahsztánból, Kirgizisztánból, Bosznia-Hercegovinából, Észak-Macedóniából. Szellemi

---

² HATÁSVIZSGÁLATI LAP 2023.

³ NÖVEKEDÉS 2023.

munkára az EU-n kívül többnyire Dél-Koreából, Izraelből, Egyiptomból, Indiából és Tunéziából származók érkeznek.⁴

A jelenleg hatályos idegenrendészeti törvényt, hivatalos nevén a *harmadik országbeli állampolgárok tartózkodásáról és beutazásáról szóló 2007. évi II. törvényt* felváltó új jogszabály, a *2023. évi L. törvény*, mely a vendégmunkások magyarországi foglalkoztatását volt hivatott szabályozni, november 1-jén lépett volna életbe.⁵ A kormány azonban további szigorítások céljából visszavonta a tervezet. Az új változat november 14-én került beterjesztésre.

A politikai bírálatok szerint a vendégmunkások toborzásával a magyar kormány, mely eddig markánsan bevándorlásellenes álláspontra helyezkedett, most maga nyitja meg a kaput a tömeges migráció előtt. A kritikusok a nyugat-európai példákon keresztül mutatnak rá arra, hogy a vendégmunkások érkezése hosszú távon veszélyt jelenthet a befogadó társadalmakra, és megindítják a „gettósodás” folyamatát.⁶ De helytállóak-e ezen érvelések?

AZ EURÓPAI (ROSSZ) PÉLDA

Tény, hogy a vendégmunkások egykori behívásának öröksége meglehetősen visszaszáradt Nyugat-Európában. Az 1955 és 1973 között futó programok keretében Németország, Hollandia, Belgium, Svédország, Dánia, Norvégia és Finnország is megnyitotta munkaerőpiacait különböző, sokszor Európán kívüli országok állampolgárai előtt, akik a későbbiekben nemhogy ottmaradtak, de családjukat is maguk után hozták, ezzel máig megoldatlan társadalmi, kulturális és politikai kihívások elé állítva a befogadó országokat.

Mindezt jól modellezi a német példa. Németországban – a 2015-ös migrációs hullámmal érkezőket nem számítva – 3,5 millió közel-keleti (azon belül 3 millió török) és 1,1 millió afrikai gyökerű ember él, akik összesen a lakosság 5,5%-át teszik ki.⁷ Ők nagy többségben egykori vendégmunkások leszármazottai, akik már rendelkeznek német állampolgársággal. Noha társadalmon belüli arányuk alacsonynak mondható, Németországban folyamatos politikai és társadalmi viták tárgyát képezi az ország kulturális arculatának a megváltozása.

A Német Szövetségi Köztársaságban a második világháborút követően megnövekedett a munkaerő-kereslet az olyan, német munkások által kevésbé vonzó tartott szektorokban, mint a nehézipar és a mezőgazdaság. A hiányt az akkori politikai vezetés ideiglenes külföldi munkavállalók toborzásával orvosolta, így az 1960-as és '70-es években a dél-európai, észak-afrikai és török dolgozók nagyobb csoportjai érkeztek államközi megállapodások keretei között. Németország és Törökország 1961-ben kötöttek munkaerő-kölcsönzési szerződést, a munkaerőáramlás pedig olyan mértéket öltött, hogy már 1964-ben egymillió

---

⁴ NÖVEKEDÉS 2023.

⁵ 2023. ÉVI L. TÖRVÉNY

⁶ MI HAZÁNK 2023.

⁷ DW 2022.

vendégmunkást tartottak számon az országban.⁸ 1973 novemberében az olajválság nyomában járó recesszió miatt a kormány „toborzási tilalmat” vezetett be az Európai Gazdasági Térséghez nem tartozó országokból érkezőkre, így a vendégmunkások féltve egzisztenciájukat már nem merték elhagyni az országot.⁹ A vendégmunkások jellemzően az olcsó lakhatást kínáló környékeken telepedtek le, később pedig a különböző hullámokban érkező közel-keleti, észak-afrikai, balkáni bevándorlócsaládok is az említett környékeken találtak otthonra. Így alakultak ki azok a párhuzamos társadalmaknak otthont adó városrészek, melyek máig társadalmi, közbiztonsági, gazdasági kihívások sora elé állítják a német államot.

1979-ben a Szociáldemokrata Párt javaslatot tett arra, hogy a külföldiek szavazhassanak a helyi választásokon, és hogy Németországban született gyermekeik kaphassanak német állampolgárságot. Ekkor azonban ez nem valósult meg.¹⁰ A családegyesítések témája az 1980-as években került először politikai és társadalmi viták fókuszába, amikor egyértelművé vált, hogy a vendégmunkások többsége nem tér haza, hanem inkább párját és családját is maga után hozza Európába. Később a vita folytatódott, amikor kiderült, hogy a vendégmunkások gyermekeinek egy jelentős része is az anyaországból választott párt magának, akit maga után hozott Európába. Számos országban a hatóságok ezt a trendet az integráció kudarcaként értékelték.¹¹

2000 januárjában életbelépett az új állampolgársági törvény, mely a huzamosabb ideje Németországban élő külföldiek és a külföldi szülők Németországban született gyermekei számára is lehetővé tette az állampolgárság megszerzését. Ettől a döntéshozók az integráció felgyorsulását remélték, hiszen az állampolgárság feltétele – egyebek mellett – a német nyelv elsajátítása volt.¹²

A 2000-es évek elejére a családtagok migrációja már a harmadát tette ki az Európai Unióba, azon belül Németországba irányuló bevándorlásnak. A trendhez az is hozzájárult, hogy a hatóságok a korábbi gyakorlatukon változtatva a képzetlen munkaerő helyett már a hiányszakmák képviselőit részesítették előnyben a vízumok odaítélése során,¹³ a családegyesítésen keresztül viszont azok számára is nyitva maradt a kapu, akik anyagi helyzetük vagy nem megfelelő iskolázottságuk miatt egyébként nem juthattak volna be Európába. Ez a befogadó országok szemszögéből azt jelenti, hogy a családtagok esetében nem élhetnek alapvető jogukkal, hogy kiválogassák azokat, akikre a gazdaságoknak valóban szükségük van. Emellett a családtagként érkezők is jogosultak különféle szociális juttatások és szolgáltatások igénybevételére, ami a költségvetést terheli. Erre válaszul több ország

---

⁸ DOMID 2020.

⁹ BORKERT 2011.

¹⁰ WSI REPORT 2014.

¹¹ MORET 2019.

¹² MCFADDEN 2018.

¹³ DE HAAR 2018.

szigorúbb szabályokat vezetett be, a már Európában élő fogadó fél jövedeleméhez, lakhatási körülményeihez, illetve az érkező fél nyelvismeretéhez kötve a vízum kiadását.¹⁴

Mára viszont már Németországban több millióra tehető az állampolgársággal rendelkező, ezért politikai és társadalmi szempontból egyaránt megkerülhetetlen külföldieknek a száma, akik körében a munkanélküliség az átlagnál magasabb, és a korábbi vendégmunkásokkal ellentétben nem minden esetben serkentik az ország gazdaságát.

Eközben az illegális bevándorlás is egyre fokozódik. 2023 januárja és szeptembere között 92 ezer ember jutott be illegálisan Németországba.¹⁵ Noha a 2015-ös migrációs hullám idején sokan hangoztatták, hogy a bevándorlókra gazdasági okokból van szükség, a frissen érkezők nem teljesen váltották be a hozzájuk fűzött reményeket: 7-8 éves tartózkodás után a menedékkérők 62%-a talált munkát magának.¹⁶ Eközben a tartózkodásra nem jogosult migránsok kitoloncolása lassan halad, 2022-ben mindössze 13 ezer embert küldtek haza, miközben 304 ezret ítélték tartózkodásra jogosulatlanak.¹⁷

AZ ARAB SZIGOR

Az Arab-öböl országaiban az olajvagyonnak köszönhetően soha nem látott gazdasági fellendülés indult el az 1960-as években. Ennek nyomán az országok megnyitották kapuikat a milliószám érkező külföldi vendégmunkások előtt. Ma Szaúd-Arábiában a lakosság 41,6%-a,¹⁸ az Egyesült Arab Emírátságokban 88,52%-a,¹⁹ Katarban 88,4%-a külföldi.²⁰ A vendégmunkások, ahogy Nyugat-Európában, úgy az arab országokban is a számukra kijelölt környékeken telepedtek le, ahol a többségi társadalomtól elkülönülő közösségeket hoztak létre. Azonban szemben Nyugat-Európával, ezekben az országokban a külföldiek jelenléte nem okoz politikai és társadalmi feszültségeket. Ennek oka, hogy a vendégmunkások jogai korlátozottak, honosításuk gondolata pedig fel sem merül.

Az Öböl-országok jól megválogatják, hogy honnan hívnak munkásokat: kezdetekben a szegényebb arab országok polgárait fogadták, de az 1960-as évek arab nacionalista majd később az iszlamista gondolatok térnyerése miatt politikailag kockázatosnak érezték az azonos nyelvet beszélő, így a helyi társadalommal viszonylag könnyen vegyülő tömegek érkezését. Ezért olyan ázsiai országok felé fordultak, melyek nyelvileg és kulturálisan markánsan különböznek tőlük, így az onnan érkezők kellőképp elkülönülnek a befogadó országok társadalmaitól.

---

¹⁴ BLOCK 2019.

¹⁵ DW 2023A.

¹⁶ DW 2023B.

¹⁷ INFOMIGRANTS 2023.

¹⁸ ARGAM 2023.

¹⁹ UAE POPULATION STATISTICS 2023.

²⁰ EXPATICA 2023.

A külföldiek az úgynevezett „szponzori” (arabul kafeel) rendszer keretében érkeznek. Ennek lényege, hogy egy állampolgársággal rendelkező magán- vagy jogi személy vállal értük felelősséget.²¹ Ő fedezi a munkavállaló útiköltségeit, ő biztosítja a munkát és gondoskodik a dolgozó szállásáról is. A munkásoknak jellemzően a szponzortól kell engedélyt kérni a munkahelyváltáshoz, esetenként az ország elhagyásához is. Az évtizedek során a szponzori szerepkört általában az állam által ellenőrzött, magántulajdonban lévő toborzóirodák vették át, akik aztán kiközvetítik a dolgozókat a foglalkoztatóknak.²² Mivel a vendégmunkások ügyei a belügyminisztérium, és nem a munkaügyi minisztériumok alá esnek, a külföldiek jogilag kívül esnek a munkatörvényeken. Kritikusai szerint a rendszer ezáltal lehetőséget teremt a dolgozók kihasználására és a foglalkoztatók visszaéléseire.

A munkások maguk után hozhatják a családjukat, de csakis akkor, ha fizetésük és lakhatási körülményeik színvonala eléri a törvény által előírt szintet. Ezt jellemzően csak a képzett munkások tudják teljesíteni. Ebben az esetben a családfenntartó válik a családtagok szponzorává. Ha azonban ő elveszíti a munkáját és távoznia kell, akkor a családtagok sem maradhatnak. Az ott született külföldi gyermekek állampolgárságra nem jogosultak.

Az évtizedek során számos országban problémát okoztak az illegálisan ottmaradók. A kitoloncolások hatékonyan működtek, ami mellett nem voltak tömegeket érintő amnesztiaprogramok, melyek hosszú távú maradásra adtak volna lehetőséget.²³ Ugyanakkor az országok, ha nemkívánatosnak ítélik a vendégmunkások jelenlétét, könnyen hazaküldik azokat. Kuvait 1990-es inváziójakor például a különböző országok kétmillió munkást küldtek haza pár hét leforgása alatt, miután kibocsájtó országaik kormányai Irak mellett foglaltak állást.²⁴ Emellett évről évre jelennek meg hírek arról, hogy egyes hatóságok tömegesen küldenek haza vendégmunkásokat, miután azok illegális tartózkodással próbálkoznak, vagy a gazdasági folyamatok miatt munkájuk nélkülözhetővé válik.²⁵

A „MAGYAR MODEL”

Ahogy egykor Nyugat-Európában és az arab országokban, úgy most Magyarországon is a stratégiai ágazatokat sújtó munkaerőhiány teszi szükségessé a külföldi munkavállalók tömeges alkalmazását.²⁶ A munkavállalási engedély kiadásának általános feltétele ugyanis, hogy a harmadik országbeli állampolgár által ellátandó munkakörre megfelelő (belföldi, EGT állampolgár) munkaerő ne álljon rendelkezésre, illetve a harmadik országbeli állampolgár a munkakör ellátására alkalmas legyen.²⁷ Ilyen megkötés sem egykor Nyugat-

²¹ Kivételt Bahrein képez, ahol nem személyek vagy vállalatok, hanem egy állami ügynökség tölti be a szponzor szerepét.

²² ILO 2016.

²³ PUBMED 1988.

²⁴ GCIM 2005.

²⁵ ARAB NEWS 2016, DAKHA TRIBUNE 2019.

²⁶ HATÁSVIZSGÁLATI LAP 2023.

²⁷ 445/2013. (XI. 28.) KORM. RENDELET.

Európában, sem jelenleg az arab országokban nincs érvényben. Noha Kuvaitban és Szaúd-Arábiában vannak törekvések az állampolgároknak a munkaerőpiacra való bevonására, bevett gyakorlat, hogy a piaci szférában adott munkaköröket betöltő állampolgárok külföldi asszisztenst vesznek maguk mellé, aki elvégzi a feladatok javát.

A magyar törvény az Öböl-országok gyakorlataihoz képest kifejezetten humánus. Míg utóbbiak jellemzően nem veszik figyelembe a vendégmunkások jogait, azokat sokszor kiszolgáltatják a „szponzor” kényének-kedvének, addig a magyar törvény az európai uniós alapelvekkel összhangban garantálja az alapvető emberi és munkavállalói jogokat. A dolgozó bármikor hazatérhet hazájába, ami mellett a befizetett járulékaiból egészségügyi ellátásra és egyéb szolgáltatásokra is jogosult. Számos téren azonban a magyar jogszabályok az arab gyakorlatnál is szigorúbbak.

Noha a politikai indíttatású kritikák helytállóan állapítják meg, hogy egyes friss beruházások (köztük az akkumulátorgyárak) a jövőben magyar munkaerő híján kizárólag külföldiekkel lesznek működőképeseek, azt következetesen figyelmen kívül hagyják, hogy az újonnan épülő üzemek olyan nemzetgazdasági szempontból nélkülözhetetlen ellátóláncok részét képezik, melyek más láncszemei elsősorban magyar állampolgárokat foglalkoztatnak, magyar beszállítókkal működnek, és melyek fenntarthatósága csakis az új beruházások által garantálható. A program stratégiai jellegét mutatja, hogy vendégmunkást Magyarországra hívni kizárólag „kedvezményes foglalkoztató” jogosult, akit a törvény (17/ 30.§ 3.) alábbiként definiál: „1. a Kormányval érvényes stratégiai partnerségi megállapodással rendelkező foglalkoztató, 2. az a foglalkoztató, amely nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházást valósít meg, 3. az a munkáltató, amely a Kiemelt Exportőr Partnerségi Program (KEPP) keretében partnerségi megállapodással rendelkezik.” Ebben a tekintetben tehát a magyar szabályozás szigorúbb az arab országok gyakorlatánál, hiszen ott akár magánszemélyek és vállalkozások is különösebb indoklás nélkül hívhatnak be vendégmunkásokat az országba. Magyarországon viszont az állam csakis a nemzetgazdasági szempontból kiemelt területeken engedélyezi a külföldi munkaerő alkalmazását.

A magyar törvény külön definiálja az önfoglalkoztatókat. Ők nem alkalmazottak, hanem a piacon, jellemzően a szolgáltató szektorban végeznek tevékenységet, a magyar vállalkozók versenytársaiként. Ezért első lépésben csak 1 évre kapnak tartózkodási engedélyt, amely elég idő lehet annak megítélésére, hogy a vállalkozás kiállja-e a piac próbáját. Ez részlegesen megfeleltethető az arab országok szigorú gyakorlatának.

Míg az arab országokban jellemzően nincs felső korlátja az évente érkező vendégmunkásoknak, addig hazánkban a törvénytervezet értelmében azok száma „a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által – a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásáért felelős miniszterrel egyetértésben – éventé” (17/30. § 4.) kerül meghatározásra. Az állam tehát nem állít ki biankócsekket, hanem fenntartja magának a jogot arra, hogy meghatározza az évente érkezők maximális számát.

A hazai foglalkoztató nem maga verbuvál, hanem kizárólag a „*minősített kölcsönbeadói nyilvántartásban szereplő foglalkoztató*” bevonásával alkalmazhat munkásokat. Ezek olyan, magyar állami szervek által kijelölt és átvilágított jogi személyek, akik garanciát vállalnak arra, hogy az általuk kiközvetített munkás alkalmas a feladatra, a szerződésének lejártával pedig elhagyja Magyarországot. Ebben a tekintetben az arab és a magyar gyakorlat nagyban hasonlítanak egymásra.

Míg az egykori nyugat-európai és a mostani arab szabályozások javarészt nem szabják meg a plafonját annak, hogy egy munkavállaló mennyi ideig tartózkodhat az országban munkavégzés céljából, addig a magyar munkavállalási engedély két évre vonatkozik, és a törvény (16/ 28. § 7.) szerint legfeljebb egy évvel hosszabbítható meg, a törvény szerinti munkavállalás céljából. Három évet meghaladó időtartamra azonban semmilyen körülmények között nem hosszabbítható meg. Ezzel a törvény gyakorlatilag semlegesíti az európai uniós gyakorlatot, mely szerint az öt-tíz éve adott országban tartózkodó harmadik országbeli polgárok jogosulttá válnak állampolgársági kérelem beadására.²⁸ Ebben a tekintetben a magyar szabályozás szigorában megegyezik az arab országok gyakorlataival.

A törvény (15/ 25.§ 3.) külön leszögezi, hogy „*a vendégmunkás-tartózkodási engedély érvényessége alatt és annak lejártát követően más jogcímen tartózkodási engedély kiadása belföldön nem kérelmezhető.*” Ez azért fontos, mert egyéb törvények értelmében Magyarországon olyan külföldi személy nyújthat be korlátlan idejű tartózkodásra jogosító letelepedési engedélyt, aki azelőtt legalább három éven át jogszerűen és megszakítás nélkül Magyarország területén tartózkodott.²⁹ A vendégmunkások jogállását szabályozó törvény tehát elejét veszi annak, hogy a külföldi dolgozók bármilyen más jogcímen igényeljenek tartózkodási engedélyt. Ha például egy indiai vendégmunkás megismer egy magyar hölgyet és összeházasodnak, a férfi nem folyamodhat új vízumért a maradás érdekében. Előbb haza kell utaznia Indiába, majd a magyar nagykövetségen kell leadnia kérelmét.

A nyugat-európai országok az 1980-as és 1990-es években tömegével engedélyezték a letelepedett vendégmunkások számára a családegyesítést. Az Arab-öböl országainak vonatkozó jogszabályai értelmében a vendégmunkás akkor jogosult maga után hozni a családját, ha – egyebek mellett – bizonyítani tudja, hogy fizetése elegendő és lakhatási körülményei megfelelőek az ő ellátásukra és elszállásolásukra. A képzetlen és alacsony képzettségű munkavállalók ennek jellemzően nem tudnak eleget tenni. A magyar szabályozás a fentieknél jóval szigorúbb. A törvény (38/69. § 4.) ugyanis kategorikusan kizárja a lehetőségét annak, hogy a vendégmunkások családegyesítői minőségben maguk után hozhassák családtagjaikat.

A nyugat-európai országok annak idején leginkább gazdasági és kínálati alapon választották ki az országokat, melyekkel munkaerő-kölcsönzési szerződéseket kötöttek. Tehát az volt a

---

²⁸ SCHENGEN VISA INFO 2023.

²⁹ BMLAH 2023.

döntő, hogy mely országban áll rendelkezésre az európai gazdaságokból hiányzó munkaerő. Az arab országoknál – mint láttuk – egyéb politikai és kulturális tényezők is fontosak voltak. A magyar jogszabály leszögezi (150/ 278. § 8.), hogy a magyar kormány jogosult meghatározni azon országok listáját, ahonnan vendégmunkás foglalkoztatható. A jelenlegi listán szereplő országokról elmondható, hogy azok kulturái jellemzően békések, biztonsági kockázat tehát nem áll fent. Emellett az adott országokban nem zajlanak olyan konfliktusok, melyekre hivatkozva a dolgozók a későbbiekben menekültstátuszra válhatnak jogosultakká bármely európai országban, a kormányokkal pedig egytől egyig jól működő kitoloncolási egyezmények vannak életben, így a szerződésük lejártával maradni próbálókat könnyen haza lehet küldeni. Ilyen esetben a költségek nem a magyar kormányt, hanem a munkaerő-közvetítőt terhelik. A törvény értelmében ugyanis a foglalkoztató köteles gondoskodni arról, hogy a tartózkodási engedéllyel rendelkező vendégmunkás a munkaviszonya megszűnése vagy megszüntetése esetén Magyarország területét a munkaviszony megszűnését követő legkésőbb hatodik napon elhagyja. Ha a foglalkoztató kötelezettségének nem tesz eleget, az idegenrendészeti hatóság a foglalkoztatót jogszabályban meghatározott mértékű eljárási bírsággal sújtja. A foglalkoztató csak akkor mentesül az eljárási bírság megfizetése alól, ha bizonyítja, hogy a kötelezettsége teljesítése során úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható.

ÖSSZEGZÉS

A harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokat lefektető törvényjavaslat képében nemcsak európai, de globális viszonylatban is példátlanul szigorú jogszabály született az Európai Unió országain kívülről érkező munkások munkavállalásának szabályozására. A jogalkotók garanciák sorával szavatolják, hogy a dolgozók munkaszerződésük lejártát követően ne maradhassanak egyéb jogcímenek Magyarországon, és ne hozhassák maguk után családjaikat. Miközben a jogszabály – az európai normákkal összhangban – garantálja a munkások emberi jogait, számos ponton még az Arab-öböl országainál is szigorúbb gyakorlatot vezet be.

IRODALOMJEGYZÉK

2023. évi L. törvény a vendégmunkások magyarországi foglalkoztatásáról. 2023.11.01. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2023-50-00-00> (Megtekintve: 2023.10.29)
- 445/2013. (XI. 28.) KORM. RENDELET a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának nem összevont kérelmezési eljárás alapján történő elbírálására. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300445.kor> (Megtekintve: 2023.10.29)
- ARAB NEWS (2016): *40,000 Bangla maids sent back home*. 2016.05.24. Forrás: <https://www.arabnews.com/node/929011/saudi-arabia> (Megtekintve: 2023.10.29)
- ARGAAM (2023): *A rundown on number of foreign residents, nationalities in Saudi Arabia*. 2023.06.01. Forrás: <https://www.argaam.com/en/article/articledetail/id/1648145> (Megtekintve: 2023.10.29)
- BLOCK, Laura (2019): *'(Im-)proper' members with '(im-)proper' families? – Framing spousal migration policies in Germany*. 2019.07.17. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1369183X.2019.1625132?journalCode=cjms20> (Megtekintve: 2023.10.29)
- BMBAH (2023): *Nemzeti letelepedési engedély*. Forrás: www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=45&Itemid=385&lang=hu (Megtekintve: 2023.10.29)
- BORKERT Maren és Bosswic, Wolfgang (2011): *The case of Germany*. In: *Migration Policymaking in Europe*, 96-97. Amsterdam University Press
- DAKHA TRIBUNE (2019): *250 Bangladeshi workers sent back home from KSA in two days*. 2019.10.05. Forrás: <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/migration/189466/250-bangladeshi-workers-sent-back-home-from-ksa-in> (Megtekintve: 2023.10.29)
- DE HAAR Hein, Katharina Natter, Simona Vezzoli (2018): *Growing Restrictiveness or Changing Selection? The Nature and Evolution of Migration Policies*. 2018.08.13. Forrás: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1111/imre.12288> (Megtekintve: 2023.10.29)
- DOMID (2020): *Migrationsgeschichte in Deutschland. Dokumentationszentrum und Museum über die Migration in Deutschland e. V.* Forrás: <https://domid.org/suche/?q=migrationsgeschichte> (Megtekintve: 2023.10.29)
- DW (2022): *Germany: Over 1 in 4 people have 'migrant background'*. 2022.12.04. Forrás: <https://www.dw.com/en/germany-over-1-in-4-people-have-migrant-background/a-61452241> (Megtekintve: 2023.10.29)
- DW (2023A): *Germany: Illegal immigration set to exceed record high*. 2023.10.21. Forrás: <https://www.dw.com/en/germany-illegal-immigration-set-to-exceed-record-high/a-67175099> (Megtekintve: 2023.10.29)

- DW (2023B): *Refugees overqualified and underpaid in Germany*. 2023.08.12. Forrás: <https://www.dw.com/en/refugees-overqualified-and-underpaid-in-germany/a-66502380> (Megtekintve: 2023.10.29)
- EXPATICA (2023): *A guide to the population and people in Qatar*. 2023.08.08. Forrás: <https://www.expatica.com/qa/moving/about/population-and-people-in-qatar-71297/> (Megtekintve: 2023.10.29)
- GCIM (2005): *Migration in the Middle East and Mediterranean*. 2005.09. Forrás: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/policy_and_research/gcim/rs/RS5.pdf (Megtekintve: 2023.10.29)
- HATÁSVIZSGÁLATI LAP 2023. KKM/15444/2023/NNY. 2023.05.02. Forrás: <https://cdn.kormany.hu/uploads/document/2/28/286/286aacbabf9343dcd4048a37f2502077318b1569.pdf> (Megtekintve: 2023.10.29)
- INFOMIGRANTS (2023): *Germany returned almost 13,000 migrants in 2022*. 2023.01.26. Forrás: <https://www.infomigrants.net/en/post/46389/germany-returned-almost-13000-migrants-in-2022> (Megtekintve: 2023.10.29)
- ILO (2016): *Ways Forward in Recruitment of Low-Skilled Migrant Workers*. Forrás: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/publication/wcms_519913.pdf (Megtekintve: 2023.10.29)
- MCFADDEN Susan Willis 2018. *German citizenship law and the Turkish diaspora*. 2018. Forrás: <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/E0CD8DD53FE7A814C96C0BDF4CF696C/S2071832219000075a.pdf/german-citizenship-law-and-the-turkish-diaspora.pdf> (Megtekintve: 2023.10.29)
- MI HAZÁNK (2023): *Félmillió vendégmunkás: Embercsempész lett a kormány is?*. 2023.07.04. Forrás: <https://mihazank.hu/felmillio-vendegmunkas-embercsempesz-lett-a-kormany-is/?isPwa=true> (Megtekintve: 2023.10.29)
- MORET Joëlle (2019): *Contesting categories: cross-border marriages from the perspectives of the state, spouses and researchers*. 2019.07.17. Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1369183X.2019.1625124> (Megtekintve: 2023.10.29)
- NÖVEKEDÉS (2023): *Megvan, mennyi külföldi dolgozik most Magyarországon*. 2023.11.27. Forrás: <https://novekedes.hu/elemezsek/megvan-mennyi-kulfoldi-dolgozik-most-magyarorszagon-sok-tevhit-megdolt> (Megtekintve: 2023.10.29)
- PUBMED (1988): *Labour migration in the Arab Gulf states: patterns, trends and prospects*. Forrás: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12342068/> (Megtekintve: 2023.10.29)

SCHENGEN VISA INFO (2023): *EU Citizenship – How to Become an EU Citizen*. Forrás: <https://www.schengenvisainfo.com/eu-citizenship/> (Megtekintve: 2023.10.29)

UAE POPULATION STATISTICS 2023 Forrás: <https://www.globalmediainsight.com/blog/uae-population-statistics/#vs> (Megtekintve: 2023.10.29)

WSI REPORT (2014): *Die Gastarbeiter Geschichte und aktuelle soziale Lage*. 2014.09.16. Forrás: https://www.boeckler.de/pdf/p_wsi_report_16_2014.pdf (Megtekintve: 2023.10.29)

HORIZONT ELEMZÉSEK

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Györgyi Dominika Zita

Lektorálta: Pénzváltó Nikolett

Borítókép: shutterstock.com

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Sayfo Omar, 2023

© Migrációkutató Intézet, 2023

ISSN 2677-1780